

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamáziók pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Utmutatás

Ausztria egyházi bíróságai részére házassági ügyekben.

II. czím.

A házassági perről.

(Folytatás.)

121. §. Midőn tény változás következtében a házassági kötelék akadályja megszűnt, ha egyik fél az érvénytelen házasság megkötésekor hibáján kívül az akadály létezését nem ismerte, akkor a másik fél, ki az akadályról tudomással bír, nem nyer jogot a házasság megtámadására.

122. §. Minden esetben és mindazon akadályok miatt, melyek folytán a házaseleket vagy azoknak egyikét, de nem kizárólag megilleti az a jog, hogy a házasságot megtámadják, a házassági törvényszék hivatalból köteles eljárni, mielőtt vagy a tény nyilvános volna, vagy feljelentések által és más módon elegendő ok adatik arra.

123. §. Akkor, midőn a házasságot valaki jogosan megtámadja, valamint akkor is, midőn a vizsgálat hivatalból történik, a házassági törvényszék mindig tartozik mindazt hivatalosan elrendelni és végrehajtani, mi az igazságnak tökéletes kifejtésére szolgálhat.

124. §. Minden püspöknek kötelessége egy jámborságban és jogtudományban kiváló, és pedig ha lehet, egyházi állású férfit házasságvédővé tenni és mikor az hivatalának teljesítésében akadályoztatik, az ő helyettesítésére szükséges tulajdonságokkal felruházott férfit kinevezni.

125. §. A házasságvédő hivatalába lépésekor és valahányszor valamely házasság érvényességét védenie kell, tartozik megeskünni, hogy mindent, mi a házasság kötelékének fentartására értékel bir, szorgalmasan ki fog fürkészni és annak védelmére hűségesen felhasználni. Ez okból a házassági törvényszék üléseiben részt kell hogy vegyen. Szükséges, hogy a felek kihallgatásához, a tanuk vallomásainak felvételéhez és egyáltalában minden birói ténykedéshez meghívassék. Bármely birói ténykedés, melyen vagy ő, vagy pedig az, kit a püspök az ő helyettesítésére kinevezett, nem volt jelen, érvénytelen és semmisnek tekintendő.

126. §. A ki a házasság érvényességét megtámadja, az panasztát, illetőleg kérését, hogy a semmisség kimondassék, vagy irásba foglalva hozhatja el, vagy pedig hivatalos irásba foglalás végett élő szóval adhatja elő. A tényeket, melyekre semmisségi vádját építi, határozottan és teljesen kell előter-

jeszteni és azon bizonyítékokat, melyekre hivatkozik, bejelenteni.

127. §. Ki a házasságot írásbeli beadványban támadja meg, tartozik a házassági törvényszék előtt vagy annak biztosa előtt személyesen is megjelenni és a szükséges tudnivalókról feleleteket adni; máskülönben az ő panasztát úgy fogják tekinteni és tárgyalni, mint közönséges feljelentést.

128. §. A szóval tett feljelentéseket írásba kell foglalni, ha írásban adatnak be, gondoskodni kell, hogy a szerző személyesen is kikérdeztessék. A hozzá intézendő kérdőpontok mind olyanok legyenek, melyek a tény kérdésének teljes világosságba hozásához járulhatnak.

129. §. Azon írásban beadott feljelentéseket, melyeknek szerzői személyesen ki nem hallgathatók, csak igen különös körülmények között lehet elfogadni az eljárás megindításának kielégítő okául. Mindazonáltal az abban foglalt vallomásokat a dolog természete szerint fel kell használni a további nyomozások megtétele végett.

130. §. Azon írásban tett feljelentések, melyeknek szerzője nevét elhallgatta, magukban véve soba sem elegendők arra, hogy alkalmul szolgáljanak a házasság érvényességéről való vizsgálat megindítására.

131. §. Hogyha valamely házassági akadály jelenlétéről olyan bir keletkezik, mely minden körülmény tekintetbe vételével figyelmet érdemel, a házassági törvényszék eme beszédek vagy állítások alaposságát vegye nyomozás alá és döntse el, ha valjon azok, a miket kideritene, vizsgálat elrendelését kívánják e.

132. §. Az olyan akadályokról szóló feljelentést, melyek miatt csak a házaseleketnek van panaszolási joga, szabály szerint semmiképpen sem kell tekintetbe venni; mikor pedig a felhozottakból világosan kiténik, hogy valamely házasság afféle akadály miatt semmis, hivatalból oda kell hatni, hogy vagy érvényesítsék a házasság, vagy a támadási joggal bíró fél a házasság ellen lépjen fel.

133. §. Ha a törvény elé hozott akadály olyan, hogy akármit is álljon a dolog, a támadó házasefélnek beleegyezése bizonyosan elegendő annak eltávolítására, akkor a házaseleket rendes lelkészének, vagy a dolgok és személyek állapotja szerint más papnak meg kell hagyni, hogy alkalmas intelmekkel a házasság megtámadóját iparkodják a beleegyezés megújítására rá venni, vagy a dolog mivolta szerint azt is eszközölje ki, hogy a beleegyezés kijelentését a plebános és két tanu előtt ismételjék.

134. §. Az, kire az ügy bízott, fáradozásainak eredményét hozza a házassági törvényszék elnökének tudomására, és mikor a házasságtámadó fél feltett szándékához ragaszkodik, esatolja még jelentéséhez mindazt, mit azon tényekről kitapogathatott, melyektől a megtámadott házasságnak érvénye függ.

135. §. Hogy olyan akadályok felmerültek, melyeket a házastársak beleegyezése által nem távolíthatnak el, mennyiben kelljen a lelkész közreműködését előlegesen igénybe venni, az eset minőségétől és a házassági törvényszék okos ítéletétől függ.

136. §. Midőn egyik házastárs megtámadja a házasságot, legelőször meg kell vizsgálni, ha valjon talán nem olyanok-e a körülmények, hogy ha panaszosnak volt is valamikor támadási joga, most attól bizonyosan meg van fosztva; mi ha kétségtelen, panasznak helye nincs.

137. §. Mikor a házasság megtámadása olyan tényre támaszkodik, mely bárha mindenképpen igaz, mindazonáltal vagy feltétlenül, vagy a panaszos által felhozott körülmények mellett nem elégséges a házasság megsemmisítésére, akkor a panasz minden további vizsgálat nélkül visszavetendő.

138. §. Megeshetik, hogy a tény, mire támaszkodik, feltéve annak igazvoltát, megsemmisítetű a házasságot; igen de az állításnak hamissága nyilvánvaló. Ilyen esetben panaszlót az ügy állásáról fel kell világosítani és meginteni, hogy vádjával bagyjon fel.

Midőn vádló erre nem hallgat, hacsak nem nyilván balgaság és képtelenség, a mit felhoz, szükséges, hogy a házassági szentszék rendes formában hozott határozat által vesse el az ő panaszát.

139. §. Midőn a 80-ik §-ban előszámlált akadályoknak egyike vagy másika fordul elő, a házassági törvényszék lehetőség szerint kerüljön el minden törvényszerinti alakban vezetendő vizsgálatot. Legtöbb esetben az illető lelkész közvetítése mellett kieszközölhető, hogy a tény körüli kétségek megszűnjenek. Midőn az akadály a lelkézi hivatal könyvei által, vagy hitelre méltó tanuvallomások által be van bizonyítva, a püspök megadja a szükséges felmentést és gondoskodni fog, hogy az érvényesítés minden botránynak szorgalmas elhárítása mellett menjen végbe. Midőn veszély fenyeget, ne hogy a házastársak, vagy azoknak egyike a felfedezett akadályllyal a házassági együttélésnek felbontására visszaéljen, akkor az Apostoli Szentszékhez kell fordulni a házasságnak gyökeres megorvoslásaért.

140. §. Valahányszor valamely házasságnak érvényessége iránt vizsgálat indítandó, mindannyiszor a házassági szentszék biztost nevez ki a tény kérdésének kipuhatólására.

141. §. A vizsgálatra kiküldött biztosnak, mielőtt a törvényes forma szerinti bizonyításba fogna, arra kell törekednie, hogy minden körülményeknek pontos ismeretét szerezzék meg, melyek a házasság érvényességének vagy semmisségének meghatározására szolgálhatnak. Evégre az eset és személyek minősége szerint tudakozódní kell; azután a házastársakat, a házasságot megtámadó személyeket, vagy azokat, kik az akadályt bejelentették, és a mennyiben lehetséges azon tanukat is, kik a házasság mellett vagy ellene felhozhatnak, a házasságvédő jelenlétében előlegesen ki kell kérdezni.

142. §. Az előleges vizsgálatnak eredményét a házassági szentszék elé kell terjeszteni, mely szükséges utasításokat fog adni azokról, melyeket még talán szükségeseknek tart.

Mi megtörténvén, késedelem nélküli mindent a bizonyító eljárás megtartására kell fordítani.

143. §. Úgy az előleges vizsgálatnál, mint a bizonyító eljárásnál a házastársak kötelesek személyesen megjelenni. Megengedtetik ugyan, hogy ügyvédek hozzanak magukkal és hogy mielőtt nyilatkoznának azokkal tanácskozzanak; de csakis azon nyilatkozatokat kell az ők véleménye gyanánt jegyzőkönyvre venni, melyeket ők maguk hangoztatnak. Hogyha az ügyvéd saját nevében a házassági esetet illető némi kijelentéseket tesz, ezeket úgy kell fogadni és tárgyalni, a mint kellene fogadni és tárgyalni azokat akkor, ha ő nem mint ügyvéd jelent volna meg. Mikor az ügyvéd az ügyet zavarja, jogában áll a biztosnak, hogy őt eltávolítsa.

144. §. Ha megidézett házastársak illetéktelennek mondják a bíróságot, akkor a 103 és 104. §§. szerint kell eljárni.

145. §. Midőn a házastársak az idézés daczára sem jelennek meg és nem illetéktelenségi, hanem egyéb mentességet hoznak fel, akkor annak elfogadásáról vagy elvetéséről a bíróság fog ítélni. Illő okból megengedhető, hogy a határidő meghoszabbíttassék. Ha a felhozott okok gyengék, vagy ha valamelyik minden mentesség nélkül mulasztotta el a megjelenést, akkor nekik lakhelyök távolsága szerint kimérendő határidőt kell adni. Ha ezen határidő leteltével sem jelennek meg, akkor a világi bírósághoz kell fordulni, hogy idézett feleket kényszerítéssel is megjelenésre bírja. Azon esetben, ha ezen (világi bírósághoz intézett) kérés bármi okból sikertelen marad, az eljárást az idézetnek jelenléte nélkül is meg kell kezdeni.

146. §. Nagy gonddal oda kell hatni, hogy a házastársak a tény kérdésének kipuhatólása végett a vizsgálatra kiküldött biztos előtt személyesen jelenjenek meg. Ha ezt megtették és lakhelyök a házassági bíróság székhelyétől távolabb fekszik, kérésükre a további kikérdezések ezéjából azon helyen, hol laknak, vagy attól nem messze megbízott alkalmazható. A házasságvédőnek ugyan joga van, hogy az efféle kikérdezéseknél mindig és mindenütt jelen legyen; de kérheti, hogy ezekre nézve helyette más rendeltessék ki. És ez tartozik esküvel megígérni, hogy a házassági köteleknek ügyét a kikérdezésnél legjobb tudása és tehetése szerint védeni fogja; utasításokat és netalán szükséges ismereteket a házasságvédő kell hogy vele közöljön. A megbízottnak nemcsak a házastársakhoz intézendő kérdéseket kell átküldeni, hanem mindazon körülményekről is fel kell világosítani, melyeknek ismeretét a nyomozásnak helyes irányítása megkívánja. Midőn a házastársak más egyházmegyében tartózkodnak, a további kikérdezések ezéjából azon egyházmegyének házassági bíróságát kell megkérni, hogy az közreműködni sziveskedjék.

147. §. Az előleges feltevés a házasság érvénye mellett áll; az akadályt teljesen be kell bizonyítani.

148. §. Azon vallomás, mit a házastársak vizsgálat alkalmával tesznek, vagy előbbi időben tettek ugyan, de a megtámadt házasságnak megkötése után, a mennyiben a házasságnak érvényessége ellen szól, semmi erővel sem bír. Azon

vallomás, mit a házasságok a megtámadott házasság megkötése előtt tettek, figyelembe veendő az érvénytelenség bizonyításának egyik eszköze gyanánt.

149. §. A házasságok a házasság érvénye mellett szóló vallomása bizonyító erővel bir azon esetekben, melyekre nézve nekik különösen fentartatik a házasság megtámadásának joga. Egyébként az ilyen vallomás csak gyanúra jó.

150. §. Ha a házasságok, vagy azoknak egyike, meg nem jelennek, ez semmit sem bizonyíthat a házasságnak érvényessége ellen: miért is ez által a házasság megtámadására nebezedő bizonyítási teher nem könnyebíthető meg.

151. §. Arról, hogy a tanúk közül kiket kell elfogadni és kiket elutasítani és nekik mennyiben kell hitelt adni, úgyszintén a tanúk ellen felhozott kifogásokról a házassági törvényszék ítél az általános egyházjogi szabályok szerint és egyes esetekben az ügy természete által követelt különleges tekintetek szerint.

152. §. Ha a házasságot megtámadó házasság azon tanu ellen, kit gyanúsaknak, sőt mi több, hasznavehetetlennek kell tartani, semmi kifogást nem tesz, akkor ezen tanu a házasság melletti bizonyágtételre el lehet fogadni. De ha valamelyik tanu ellen a házasságok kifogást nem tesznek, ez az eljárás soha sem szolgáltat okot arra, hogy ilyen tanuak a házasság ellen intézett vallomását hiteles gyanánt elfogadjuk.

153. §. Olyan értesítés, mely feltételezteti, hogy valamelyik tanu a házasságok egyike mellett vagy egyike ellen részrehajló, csak azon vallomásokat teszi gyanúsakká, melyek az illető házasság hasznára vagy kárára válnak.

(Folyt. köv.)

Egy májusi kirandulás Petrozsénybe,

vagy

a zsily-völgyi kath. misszió.

Ázsiai állapotok megtűréséről — és nem minden ok nélkül — vádoló egykor hazánkat elkeseredésében egy nagynevű honfitársunk, nemzetünk legjobb, legbübb fiainak egyike.

Hadd gyönyörködjünk ez uttal egy örvendős amerikai állapotban, melynek rajzát — ha halvány vonásokban is — adni e sorok feladata.

A Zsily itt-ott megközelíthetetlen összevissza repedezett sziklaktól övedzett, szűk völgyében, hol még 1870 előtt a felhőkbe ütköző Retyezát-láncolat lenyulványainak pázsintos oldalain csak a kecskepásztor tilinkójának mélabús hangjai versenyeztek az erdők szárnyasainak vig dalaival, ma a vasuti mozdonyok dübörgése, sebesen futó kerekeinek zakatja riasztja fel a völgyek, erdők lakóit; hol a biztos járás hegyi lovak hátán térdtörő ösvényeken minden konkurrenzia nélkül hozták le az erdőpusztító kormos szénégetők árukat és vitték fel az elszórt kalibák gyér lakóinak számára a legprimitívebb igények kielégítésére szolgáló élelmi szereket, ipar-és kereskedelmi cikkeket, ma évszázadunk csodás találmányának, a föld kerekességét keresztül-kasul átölelő vasutnak sinein a kőszén milliányi métermázsáit vivő szekerek robognak fel és le, éjjel és nappal egy az építkezésben a szemérművel vetélkedő pályán.

Azonban, bármennyire csalogatnak is a ritka természeti

szépségű Hátszegvidéknek, mely azt, mi a báromszéki gyönyörű síkon, a Királyhágónak — egy orosz hercegnő megmegjegyzése szerint — Svájcra emlékeztető innesső oldalán az Oláh-Topliczától Szász-Régenig terjedő vadregényes marosmentén, a Detonátát környező aranyhegyek ormain és völgyeiben, az Aranyos folyó igéző szorulataiban a turisták figyelmét megkapólag leköti, mind magában foglalni látszik; bármennyire nógatnak is a rövid két évtíz alatt mintegy varázsszóra keletkezett kőszénbányatelepek vendégszerető lakói, hogy leszálljak velük a föld mélyébe és megtekintsem, miként töltik és veszélyeztetik a sűrű éji homályban csak kis biztonsági lámpájok báyadt fénye mellett éltük legnagyobb részét a kormos kőszén lefejtésében a munkások: tudván azt, hogy a bányász és tengerész nép általában valóságos, kizárólag arra fordított figyelmemet, miképen virágzik itt e völgyben hitfeleinknek, kiknek száma harmincz évvel ezelőtt alig néhány százra ment, ma pedig ötezeret megközelíti és a munkások tulnyomó többségét képezi, hitélete vagy is tan- és egyházügye.

Mindjárt első sorban a kétemeletű leányiskola és a májusi ájtatosság, mely a zsufolóság megtelt csinos templomban tartatott, vonta magára figyelmemet.

Midőn el nem titkolható örvendő csodálkozásomban házi gazdától főt. Wéber Béla fűszeres-plebános urtól azt kérdeztem: miképen keletkezettek oly rövid idő alatt a tevékeny hitélet ily lélekmelő nyilvánulásai, ő a következő felvilágosítással szíveskedett megörvendeztetni, melyet íme — remélvén, hogy azzal oly szilárdul megörzött szerénységét meg nem sértem, e lapok tisztelt olvasóival közölni sietek.

Az 1887-ik évben — kezdé kedves bázi gazdám elbeszélését — sikerült a brassói bányarészvénytársulat által fentartott kórházba, mely a m. kir. kinstártól tizenkilenc esztendőre bérbe vett szép, nagy termekkel biró házban vala elhelyezve, a nagyszabedű franciskának, zárdájából a társulat bányatisztjeinek élén álló főnök humanus intézkedése és egy a kórházban ideiglenesen alkalmazott nemes érzésű, a betegek jó ápolását szíven hordozó ifjú izraelita orvos közreműködése folytán három ápoló apácát nyerni. Ez vala azon tényezők első pedum pozíciója, kiknek az amerikai gyorsasággal keletkezett községünkben a kath. lakók hitéletének fellendülését köszönhetni.

Ugyanis 1888-ban az iskolás leányok a fiuktól elválasztatván, a fiúk a társulat által fentartott közös iskolában hagytak, a leánykák tanítása pedig a fennemlített szerzetből újból nyert nőnékre bízott, kik már az 1888⁹-ki iskoláévben négyen voltak.

A püspöki megyénkben a leányok tanításával és a betegek ápolásával foglalkozó franciskának anyaháza tudvalevőleg Bajorországban van, hol a szerzetbe lépő jelöltek (kánditáták) neveltetnek, a tanítóságra képeztetnek és az országos tanítónői képezdékben jó sikerrel letett vizsgálat után tanítói oklevéllel elláttatnak.

Ebbe az anyaházba jelöltetnek magyar leányok is vétetnek fel; sőt hogy a Magyarországon a kebeléből kirajozott kisebb-nagyobb kolóniákban, vagy is a rájuk bízott és bizandó iskolák és kórházakban előforduló szükségleteknek kellőleg megfelelhessenek, az arra vállalkozó és az idegen nyelvek megtanulására szükséges tehetséggel biró német-

ajku leányok is a magyar nyelvnek szóban és írásban való kezelésére betanítottak.

Igy magyarázható meg, hogy a községünkben jelenleg tanítással és betegápolással foglalkozó tizenegy apácza mind beszél magyarul, az iskolában magyar nyelven tanít.

Tizenegyet említék; megmagyarázom tehát, miként szaporodott meg számuk.

Történt ugyanis, hogy az 1892-ik év derekán a szerzet generális főnöknője a petrozsényi nővérek meglátogatása alatt betért a leányiskolába is, hol a 180-ra felszaporodott leányok egy része, az iskolaterem annyinak befogadására nem lévén elegendő, a földön ült. Ezt látván, kevés ideig tartó gondolkodás után így szóla hozzám: „Itt misszionk van; gondoskodjék a főtisztelendő ur egy alkalmas helyiségről, melyre a szükséges iskolát fölépíthetni.“

Helységünkben, melyet bérezek vesznek körül, mint látja, néhány kerten és réten kívül, nem igen bővelkedünk alkalmas helyekkel; azok pedig, a melyek vannak, épen azért, mert kevesen vannak, mesés árokon szoktak eladani. A rétek közt volt egy ezélunkra alkalmas, alig pár száz lépésnyire a templomtól, melynek árát a tulajdonos tízezer forintba állapította meg. Ezt én, nem tudván az ajánlkozó főnöknőnek az építkezési költségekre vonatkozó szándékát, nagy aggodalmak közt neki megírtam.

A jó Isten, ki az embereket, midőn embertársaik javát célozzák, annál bőségesebben szokta kegyelmével támogatni, mennél tisztább szándékuk, hitközségünket azzal örvendeztette meg, hogy az említett anyaháztól válaszul levelemre, tizenhetezer márkát kaptunk a rét megvásárlására.

Megejtetvén 1892-ki október havában az eladóval, tekintetes Ponori Sándor kézdivásárhelyi m. kir. törvényszéki elnök úrral a vásár, 1893-ki május másodikán a Petrozsénybe érkezett tizenhat olasz kőműves a sz. mise buzgó meghallgatása után hozzá foga az építéshez.

Serényen folyt a munka; már július hóban történt meg az alapkönek ünnepélyes elhelyezése, melyen a helység buzgó lakói kívül megyénk köztisztvisletben álló fő és alispánja: báró Szentkereszty György és Hollaki Arthur urak ő méltóságai, valamint a t. cz. bányatisz urak a főnök úrral élükön megjelenni szívesek voltak. A segédlettel tartott nagy mise végén fűdő László Polikárp, ferenczrendi kusztosz és vajdahunyadi lelkész fejtegette a nap magasztos jelentőségét, szokott ékes szólásával buzdítván hallgatóit, hogy el ne lankadjanak Isten magasztalásában, a jötevők iránti hála tanúsításában, az egyház, haza és királyhoz való rendületlen ragaszkodásban, saját életükkel példányul szolgálván gyermekeiknek, kiket jó keresztényekké nevelni szent kötelességük.

Az Isten segítségébe vetett bizalommal tovább folytatván a munka, a hatvanezer forintnál valamivel többbe kerülő zárda november 8-án, tehát hat hó alatt elkészült; de az iskolázás benne már szeptember 15-én kezdetét vette.

Püspök urunk ő nagyméltósága, kegyes főpásztorunk az intézetet a szerzet szuperiorának kérésére a püspöki megye leányneveldéinek és tanítézetek sorába fölvenni és a helyi plebánost annak igazgatásával megbizni méltóztatott, őt egyszersmind gyóntató atyává kinevezvén.

A jó zárdanének közül négyen tanítanak, egy a kézi

munkák tanításával, egy a kisedővoda vezetésével, kettő a főzéssel és mosással foglalkozik, és így jelenleg Petrozsényben, hozzájok a három betegápolót is számítván, tizenegyen működnek az igazi humanitás előmozdításában, magyar hazánk szolgálatában hivatásból, nem világi érdekből, Jézusért, quem animae illarum sponsum sibi elegerunt.

Midőn szives házi gazdám e tanulságos és lélekenyelő adatok felsorolását bevégezte és azon kérdésemre, hogy honnan kapják fizetéseiket, azt felelte volna, hogy a betegápolókat a bányatársulat fizeti, a többiek pedig a társulattól élvezett segélyen kívül ők maguk fedezik fentartási költségeiket, önként eszembe jutott a szárefelti özevegyszonyvedre, melyből a liszt el nem fogyott, és korsója, melyben az olaj meg nem kevesült; de egyszersmind — hogy a jelenkori világ fiainak nyelvén szóljak — azt mondám: bizony ez pompásan beillik az amerikai városok mesés gyorsaságu keletkezésének történetébe, mire ő elbeszélését újból folytatva, így szóla:

Lásza tisztelt barátom! erre a megjegyzésre még egy esattanósb példával tudok szolgálni. Petrozsényben 1870-ben keletkezett a köszénbányatelep; de közvetlen szomszédságunkban, Lupény nevű helységben (Kár volt Zsily-Farkas-pataka magyar nevét hivatalossá nem tenni) csak egy éve annak, hogy köszénbányát nyitott egy pár vállalkozó, melyet egy lioni francia társulat vett meg. Az igénytelen helynek alig volt néhány száz lakója és ma ezeröttszáz katolikus munkából áll a katolikus hitközség, melynek három hó óta saját lelkésze és ennek ezer forint fizetése van a társulattól, mit a társulat részvényeseinek és központi vezérigazgatójok Szemere Attila urnak köszönetelni. Kápolnáva egy 24 méter hosszú emeletes, öt szobából álló épület rendeztetett be, melynek közfalai kisedettek.

De, hogy Zsily-Farkaspatakaról Petrozsénybe visszatérjünk — vézde házi gazdám — azon örvendetes úrral zárom be csieserői funkciómát, hogy a zárda háta mögötti nagy telken a kert közepén egy csinos óvoda, az országút melletti részén pedig két külön álló huszonöt méter hosszú emeletes ház fog épülni, melyek egyikében egy könyvkereskedés és egy kath. nyomda fog berendeztetni.

Estére fordulván az idő, megkondula a hiveket a Mária ájtatosságra hívó harang, melyre a templomba siettünk, melyet a szorongásig telve találtam, pedig péntek, tehát hétköznap vala. Ha már a két mellékoltár, a nagy oltár meg ideiglenes és különösen a Mária lourdes-i remek készítésű szobra melyen meghatott, a legkedvesebb, pár év előtt Boiczán (Kisbányán) élvezett meglepetésben részesített az apácák felügyelete alatt a Mária oltárát körülvevett mintegy kétszáz leánynak szép, gyönyörűen betanított magyar éneke, melyet a betegsége által megakadályozott kántor helyet, a fűesperes-plebános ur remek orgonajátéka és a nép, különösen az ájtatos nőnem lelkes buzgalommal kísért

Midőn a litánia után a celebráló tiszt. segédlelkész urak magyar nyelven elmondott imájának bevégzésével, melyben a „Kereszténység segítségé“ és „Magyarország oltalmazója“ jelzessel kitétetett Szűz Anyához azért folyamodunk, hogy édes bazánkért könyörögjön Isten előtt azon kegyelemért, hogy országunkat a kereszténység jellegétől megfosztatni ne engedje, az ártatlanok szájából újból felhang-

zott: „O Mária könyörögj érettünk!“; azon édes remény szállt szivembe, hogy a jó Isten e veszélyt, mely hazánkat a pusztulás örvényébe sodorná, kegyesen elfordítandja tőlünk.

És így azon tudattal térék vissza kirándulásomból, hogy azon mozgalmak és készülések közül, melyekkel nemzetünk a milleniumot megünnepelni indult, a zsil-völgyi kath. misszió minden zaj nélkül folytatott működésének eredményei is méltán számíthatók, és minket arra emlékeztetnek, hogy nemzetünknek Európa keresztény népei közzé való behonosításában szintén hajorországi hitfeleink is részt vettek. —ng.—

Társadalmi viszonyok Kinában.

(Ûrge Ignáz atya, kínai hittérítõ elõadásából.)

A kínai nép legnagyobb része a Buddha-vallást követi. A kínaiak õsi pogány vallásában, valamint szent könyveikben, s az õsi vallás alapítója: Confucius irataiban sok hivatkozás van a zsidók ó-testamentomi jóvendõléseire, különösen az emberiség Megváltójának eljövételére nézve. Az õstörténelmi hagyomány szerint tehát a mennyei birodalom egyik uralkodója elküldötte a kínai tudósokat, hogy keressék föl azon népet, amely az eljött Megváltó tanítványait követi, s annak papjaitól tanulják el a Megváltó vallásának tanait. A kiküldött kínai tudósok Indiára kerülvén, itt a brahminok által félrevezetve, a Buddha-vallást tanulták el, s haza térve, azt terjesztették el a kínai nép között. A keresztény vallás csak azóta kezdett Kinában terjeszkedni, mióta a mennyei birodalom a müvelt európai népek számára is jobban megnyílt. Kezdetben a keresztény vallás elterjedése, s a hittérítõk buzgalma, a kínaiak fanatizmusában, s minden újítás iránt nyilvánított ellenszenvében számos akadályba ütközött. Az újabb idõkben azonban a keresztény hittérítõk is több türelemmel találkoznak, s mióta a keresztény vallás köztük terjedni kezd, több védelemben is részesülnek. Legjobban megnyerte azonban a kínaiak rokonszenvét a keresztény hittérítõk iránt ama körülmény, hogy az emberszeretetet nemcsak tanítják, hanem nagy mértékben gyakorolják is azért, hogy a szüleik által kidobott újszülötteket fölveszik, s gyermekápoló intézeteikben, hasznos emberré nevelik fel. Ma már sok kínai szegény ember nem dobja ki gyermekét, hanem maga viszi el a hittérítõkhöz, hogy vegyék föl ápoló intézeteikbe, s neveljék föl. Az ilyen szülõk aztán többnyire magok is a keresztény vallásra térnek.

A kínai szegény nép között azonban számosan akadnak olyan furfangos elméjük is, akik a hittérítõ atyákkal alkuba bocsátkoznak, s csak oly föltétel alatt hajlandók a keresztény hit föl vételére, ha a hittérítõ az õ jóvendõ sorsukról s existenciájukról gondoskodni készek. Az ilyenekkel aztán a hittérítõk igen óvatosan bánnak. Elõször hetekig, hónapokig oktatják õket a keresztény vallás tanaiban, s csak akkor veszik fel õket a kath. egyház kebelébe s részesítik a keresztségben, ha ez idõ alatt tapasztalják, hogy nemcsak pusztá haszonlesés, hanem jó szándék is vezette õket a keresz-

tény vallás elfogadására. Egyébiránt így bánnak el a többi jelentkezőkkel is, sõt az általunk ápolat és fölnevelt kisdedeket is csak azután keresztelik meg, midõn már a keresztény hitelvekben bőséges oktatást nyertek, s bizvást föl tehetõ róluk, hogy a kath. egyháznak hû fiaik lesznek. Az ilyenek aztán a néppel való folytonos érintkezéstik által a legjobb és legbuzgóbb terjesztõi lesznek a keresztény vallásnak a kínaiak között.

Egyébiránt a hittérítés munkája oly helyeken, hol a keresztény vallás még nem vert gyökeret, s úgy szólván ismeretlen, nem tömeges oktatás, hitszónoklatok stb. által, hanem találkozás, társalgás közben egyéni kapacitáció útján történik. Csak ott, hol a keresztényekké lett benszülöttek már egy kisebb hitközséget alkottak, történik a hitoktatás vasárnap és ünnepeken, sõt hétközben is, prédikációk által, melyeknek meghallgatására, kíváncsiságból, a pogány kínaiak is eljönnek, s ilyenkor gyakran megtörténik, hogy e hallgatóságból számosan megtérnek. Fõgondot fordítanak a hittérítõ atyák, hogy az isteni tiszteletnek bizonyos külsõ formáságokkal menjenek végbe, miután a kínaiak, kiknél a pogány vallás is sok külsõ czerimonákkal van egybekötve, az ilyes külsőségek iránt nagy elõszeretettel bírnak, s ez is jelentékeny hatással van rájuk. Napjainkban már annyira baladt a hittérítés munkája Kinában, hogy Ûrge Ignáz atya számítása szerint évenként körülbelül 25—30 ezerre tehetõ azon kínaiak száma, kik a kath. vallásra térnek.

A protestánsok a hittérítés terén csak az újabb idõkben fejtenek ki nagyobb munkásságot.

Erdekesnek tartjuk fölemlíteni, hogy a kínai hittérítõk isteni szolgálat alatt se veszik le süvegüket, sõt Ûrge Ignáz atya, midõn városunkban misét mondott, szüntõn mindig, még Urmutatás alatt is fején viselte a süvegét, valamint a kis Petolo is a maga tökhaj-alakú sípkáját, midõn gazdájának, Ûrge atyának, mise közben rendszerint minisztrált.

A kínaiaknál, — daczára annak, hogy népességük száma mintegy 400 millióra rüg, — alig van több négyszáz családi, úgynevezett vezetéknevél. Innét van, hogy tömérdek egyforma nevű ember találkozik közöttök. Hogy tehát az ebbõl származható sokféle tévedést, összeütközést és bajt kikerülhessék, minden egyes családnak van, többnyire a szent könyvekbõl vett jelmondata, mely a családban firól-fira száll, s azt a család minden egyes tagjának kötelessége tudnia. Ha tehát egyforma nevű emberek találkoznak egymással, mind-egyik elmondja a maga jelmondatát, s ebbõl aztán megtudják: egy családdhoz tartozó rokonok-e vagy nem? Különben az egyforma nevű családok közt akár rokonok, akár nem, házassági viszony nem jöhet létre.

Szellemi tulajdonok, s müveltség tekintetében Ûrge Ignáz atya hatalmas védelmezõje a kínai népnek, s mint egy izarden maga is nyilvánítja, e részben készséggel tör lándzsát mellettök. Tiltakozik az ellen a helytelen európai felfogás ellen, mely a „kínai“ (kinézer) jelzõvel a hitvány, vagy ostoba embereket szokta megbélyegezni. A kínait eleven ész, elmesség, élénk figyelõ tehetőség, könnyü felfogás és józan, egészséges ítélet, — s a mi többnyire ezekkel jár — találékonyság és furfangosság jellemzi. De ha elmebeli képességei szépen kifejelettek, annál fejletlenebb a kedélye. Szinte bámulatos ama kedélytelenség, közönyösség, hidegség, béka-vértéség, mely a kínaitat úgy szólván kivétel nélkül jellemzi.

A legkritikább esetben, s ekkor is nagyon erős dolognak kell annak lenni, ami a kínai szívet megindítja. Ūrge Ignác atya beszéli, hogy mikor halottjaikat temeti, a részvevő rokonok szemeiből soha egyetlen egy csepp könnyet se lát kiperdűlni. Mikor például, az atyát temetik, a férfigyermekek s rokonok egész érzéketlenül állják körül az elhunyt ravatalát; azonban a leány-gyermekek és nőrokonok elkezdnek bőgni, de nem érzésből, hanem csak vallásos szokásból, anélkül azonban, hogy ordítás közben egyetlen egy könnyet ejtenének, mi szembetűnőleg észrevehető akkor, midőn a lelki atya, a hangos jayvezékeléstől nem végezhetvén a halotti imákat, esendre inti őket. Ekkor aztán egyszerre elhallgatnak. Föltekintenek. Szemeik egészen szárazok, könnytelenek. Amint azonban a pap elvégzi az imádságot, — azonnal újból rákezdik a jaygatást. — Ūrge atya beszéli, hogy kínait csak akkor látott valódi sirásra fakadni, ha érzékenyen — meglópták.

Műveltség tekintetében a kínai sok századdal megelőzte az európai népeket. A papiros, az írás és könyvnyomtatás mestersége már ezredévekkel előbb ismeretes volt Kínában, mint Európában. A legrégebbi írott és nyomtatott művek Kínában vannak. Az európai művelt nemzetek sokat tanultak a kínaiaktól, s még ma is sokban követik és utánozzák őket. Így, egyebek közt, a legyező-, és napernyő-viselés, a körmök megnövesztése — mint ezt napjainkban, némely dandyjeinknél láthatjuk, — stb. mind a kínai szokásokból átvett divatok. Ma már nálunk is csakugy hordanak napernyőt és legyezőt férfiak és nők egyaránt, mint a kínaiak. Míg azonban az előkelő, vagyonos kínai (aki nem szorul arra, hogy dolgozzék), mind a tíz ujja körmét hosszúra növeszti (s mint Ūrge atya megjegyzi, a sok piszokkal tele körmektől nem ritkán megundorodik az ember), — addig a mi haute creme ifjonezaink többnyire a hüvelyk, a középvagy a kis ujjak körmét szokták megnövesztetni.

A tanultságra azonban még mind maig esekély gondot fordít a kínai kormány. Az állam által fenntartott népiskolái vagy ugynevezett közép- és felsőbb iskoláik nincsenek. Az előkelőbb és gazdagabb családok maguk fogadnak házi tanítót, s ezekkel oktattatják gyermekeiket. A középsorsu, vagy a szegényebb néposztály gyermekei pedig ugy jutnak tanításhoz, hogy egyes vándortanítók telepednek le a községekben, s ha elegendő tanítványt kapnak, akkor fölítik sátorfaikat, s valamelyes, önmaguk által bérelt, s a legszükségesebb taneszközökkel felszerelt viskóban fölállítják — Minerva templomát. A gyermekek aztán ide járnak hozzájuk iskolába, s szülők fizetik a kialakult tandíjat, mely a tanítási évekkal, s illetve az oktatás előhaladásával arányban folyvást emelkedik. Az oktatás előhaladása pedig az előadott tankönyvek számától függ. A leánygyermek azonban mindenféle tanításból ki vannak zárva.

A katól. missió immár maga tart fön a katól. egyházközségekben népiskolákat, melyekben a folszedett s a missió által alapított árvaházban elhelyezett gyermekeket, úgy a hivek gyermekeit is, maga a missió által dotált tanítók által oktattatja. A tanulás, természetesen, az olvasás és írás mesterségének elsajátításával kezdődik, s aki tudja, hogy a kínai nyelvnek csaknem minden fogalomra külön — még pedig cizfránál cizfrább írásjegye van, az elképzeli, hogy évekig tart, míg a kínai gyermek csak a legközönségesebb s a

közéletben leggyakrabban előforduló fogalmak írásjegyeit s azoknak kimondását elsajátítja. Mert — meg kell jegyeznünk, — a tudós, vagy ugynevezett irodalmi nyelv lényegesen különbözik a köznép nyelvtől. Innét van, hogy a kínai fiu az írva olvasást fönbhangon tanulja. Addig-addig ismételteti fenszóval, míg elméje és szája egyaránt megszokja a tanult fogalmakat, s azok emlékezetébe vésődnek. Ūrge atya beszéli, hogy az ő lakása tőszomszédságában is van egy ilyen iskola, melytől csak egy vékony fal választja el. Minél nagyobb lármával kiabálnak tehát a szomszédiskolában a gyermekek, annál jobban meg van győződve arról, hogy szorgalmasan tanulnak, — míg ha elesöndesültek, már akkor gyanus volt előtte, hogy a fiuk nem tanulnak; ilyenkor aztán át szokott hozzájuk menni, hogy őket tanulásra serkentse.

A katól. missió ma már gondot fordít arra is, hogy a leánygyermek szintén részesüljenek oktatásban, mi azonban egyelőre sok nehézséggel jár, miután tanítónőket kapni nehéz. leánygyermekeket férfi-tanítókkal oktatatni pedig a kínai szokásokkal, — melyeket nekik is respektálni kell, — homlokegyenest ellenkezik. Azonban e bajon is segítve lesz nem-sokára az irgalmasnénék betelepítése által.

Miután Kínában felsőbb iskolák: lyceumok, akademiák, egyetemek stb. nincsenek, a felsőbb tanulmányokat szintén magán-tanítóktól szerzik meg azok, akik magasabb pályára, például államhivatalokra készülnek. Az ilyenek aztán az arra kijelölt tudósok foruma előtt államvizsgálatot tartoznak letenni, másként tisztségbe nem juthatnak. Allamvizsgálatot minden ember tehet, aki arra elég képzettséggel s tudományos készülttséggel bír. De az államvizsgálat letételétől s illetve a tudományos pályától ki vannak zárva azok, akik — a kínai fogalmak szerint — tisztátalan foglalkozást űznek, ilyenek: a borbélyok, cipészek, kovácsok és házmeztetek.

N. T.

Kisebb közlemények.

— **Az egyházi vagyon államosítása.** Úgy a politikai életben, mint a sajtóban számos jelet látjuk a törzsökös ősi földbirtokos osztály elleni áskálódásnak. Minden módon agítálnak a papi és föuri birtokok ellen, ugy tüntetve fel a dolgot, mintha ezek a nagybirtokok nyomnák a kisbirtokosok helyzetét. E mellett azonban természetesen elhallgatják, hogy nem csak hazánkban, hanem Európa legtöbb államában egyre nagyobb tért foglal el a birtokosok közt az az osztály, mely más téren is csak a vagyon felhalmozására törekszik.

Egészen 1848-ig a zsidóknak Ausztriában nem lehetett földbirtokot szerezniök, nálunk pedig 1862 ig. Mindössze 46, illetőleg 32 esztendő telt el a tilalom megszünté óta, s e rövid alatt meglepő változások történtek.

Ausztriában ezelőtt Schwarzenberg herceg volt a legnagyobb földbirtokos, ma ellenben az izraelita vallásu báró Rotschild. Ez utóbbi egy maga negyed részét bírja azon földeknek, melyek fölött 60 régi nemes család rendelkezik. Rotschildnak Csehországban kétszer oly nagy birtoka van, mint az uralkodó háznak.

És nem kell feledni, hogy Rotschild 40 év alatt szerezte.

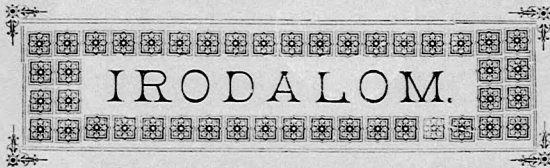
ezen birtokokat, vagyis ama időktől kezdve, a mióta a modern pénzügyletek által a közép- és kisbirtokos osztály tönkretétetett, míg ellenben a többi főurak évszázadok előtt jutottak az akkor többnyire műveletlen és gazdátlan földekhez.

De a csehországi birtokokon kívül Rotschildnek még óriási uradalmi vannak Sziléziában. Magyarországon, Francia-, Német-, Spanyol- és Olaszországokban, azonkívül Amerikában. A Párishoz közel fekvő Ferrière-i Rotschild kastélyhoz hasonló nincs a föld kerekéségén a pompát és luxust illetőleg; ezt a kastélyt egy körülbelül 10 négyszög mérföldnyi, vagyis 100,000 holdnyi birtok övezi, mely szüntén Rotschild bárók tulajdona.

Ez az egyetlen birtok kétszer oly nagy, mint a francia kath. rendek összes birtokai. Magától értetődik, hogy a zsidó Gambetta erről nem tett említést akkor, midőn a munkásokat és a földműveseket az ugynevezett holt kéz ellen izgatva, hogy figyelmüket a bankár kézbe kerülő földbirtokokról elfordítsa.

A mi Magyarországot illeti, mi is szépen gyarapodtunk új földesurakkal. Nyitra és Trencsén megye nagy része a Popper bárók kezébe került.

Óriási birtokokat szereztek az okányi Schwarzok, a tornyai Schossbergerek, a Wodianerek, Guttmanok, Todesok, hatvani Deutschok és még egy esomó mózes-vallású család, úgy hogy ez időszert a virilisták 25%-a kerül ki közülük!

Pályázati hirdetés.

Az erd. róm. kath. irodalmi társulat által ft. Lönhart Ferencz, erdélyi püspök ur ő Exceziájának 50 éves papi jubileumára hirdetett történeti pályázat eredménytelenül maradván, társulat kegyes Főpásztorának jubileuma alkalmából a **millenniumra** a következő újabb pályázatot hirdeti:

Irassék meg **az erdélyi egyházmegye törvénye** magyar nyelven, folyó történeti alakban. Terjedelme 20 garmond sorral nyomtatott iv. Megkivántatik, hogy forrásmunka legyen; de csakis eddig ki nem adott vagy nehezen megközelíthető okmányok közölhetők benne. Társulat minden nyomtatott ivet dr. Tódor József t. elnöknek e czélra újabban felajánlott 200 frtjából és saját pénztárából 30 frttal jutalmaz. **Pályázati határidő 1896 május hó 1-seje.** Pályázhatnak minden erdélyi katolikus egyházi és világi egyén. A viszonylag legjobb s tehát pályanyertes munka társulat tulajdonát képezi. Pályamunkák jelíges levéllel ellátva a társulati elnökséghez küldendők.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulatnak 1894. évi június hó 4-én tartott választmányi üléséből.

Napi események köréből

— **Az u. n. liberális kormány győzelme.** A Magyarország dekrisztianizációjára alakult, ördöggel, szabadkőművesekkel, zsidókkal stb. szövetség, s „az utca kegyelméből” uralkodó kormány f. hó 21-én győzött. Egyházpolitikai reform javaslatát a főrendek is négy szótöbbséggel elfogadták. Hogy mi fog most történni, minden hazája sorsát szíven viselő ember előre láthatja. Lesz belőle törvény. Törvény, mely hazánk csaknem összes (—valáskülömbőség nélkül—) lakosainak hit- és erkölcsi érzületét sérti, sőt összetiporja. S mi következik azután? A vallástalanság és erkölcstelenség a nemzetek sirásója; ezt bizonyítja a történelem. Magyarország mindig saját kárára okult, tanult. Csak most késő ne legyen!

— **Polgári házasság — megzenésítve.** Dankó Pista nagy muzsikussalán még nagyobb fifikus, mondhatnók hozzá illő rigmusokban. Könnyű neki nótát írni, hiszen mestersége. Mivel azonban a mai kevésbé ideális világban a nóta is, ha nyomtatásban árulják, épen mint a borcégér nélkül nem igen kel, Dankó Pista merészet és nagyot gondolva Wekerle miniszterelnököt esipte megczégernek. A két nóta „a polgári házasságról” Wekerle S. miniszterelnöknek ajánlja, a múlt héten Pesten meg is jelent. Ha most Wekerle abbéli örömeiben, hogy a főrendiház a törvényjavaslatot képező, igazi polgári házasságot nem ő excellezenciája hátán hegedülte el, Dankó udvari nótaszállítója iránt nem akar hálátlan lenni, ajánljuk neki, nevezze ki Dankót bárónak. Hiszen czigánybáró volt már, s most is szerepel a színpadon. Wekerle-téle tragikomédiába is pompásan beillik — az új czigánybáró.

— **Megtérés.** Udvarhelymegye bögözi születést László Borbára és László Ilona nőtestvérek elhagyva Kálvin felekezetét, mult hó tolyamán a kath. anyaszentegyház kebelébe tértek meg. A hitvallást két egymásután következő vasárnapon tették le a zetelaki plebániái templomban több mint másfél ezernyi hívő közönség jelenlétében Kovács János helyettes lelkész kezébe, ki is mindkét alkalommal beszédet intézett a megtértekhez, kik aztán áhitatteljesen gyónva és áldozva esküdtek bázastársi örök bűséget az Ur oltáránál jegyeseiknek.

— **Az érettségi szóbeli vizsgálatok** a gyulafehérvári róm. kath. főgymnasiumban f. hó 16- és 18-án tartattak meg nsgos Kuncz Elek kir. tan. és tanker. kir. főigazgató s nsgos Finál Henrik dr. tud. egyet. ny. r. tanár mint a Státus biztosának elnöklete alatt. Az éretts. vizsgálatokra jelentkezett 19 tanuló, az írásb. vizsgálaton elbukott 1. A szóbeli vizsgálatra bocsatott 18 tanuló közül jól érett 6, egyszerűen érett 7, 3 hó múlva teendő javító vizsgálatra utasított 3, ismétlő éretts. vizsgálatra 1, és 1 tanuló, ki mint éretts. vizsgálatot ismétlő sem felelt meg a követelményeknek — végleg elutasított.

— **Vizsgarend.** A brassói róm. kath. főeleml. tanodában az 1893/94-ik tanévet bezáró közvizsgálatok következő rendben tartatnak meg: Junius 23-án délelőtt $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 12 ig a IV. fu-osztály, délután $\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 6-ig a III. fu-osztály. Junius 25-én délelőtt $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 12-ig a II. fu-osztály., délután $\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 6-ig az I. fu-osztály. Junius 26-án délelőtt $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 12-ig a

III—IV. leány-osztály, délután $\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 6-ig a II. leány-osztály. Junius 27-én délelőtt $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 12-ig az I. leány-osztály, délután $\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 6-ig a bolgárszegi iskola. Junius hó 29-én délelőtt $\frac{1}{2}$ 7 órakor ünnepélyes „TE DEUM“, ezután a rajzteremben zár-ünnepély, mire az érdemsorozatok felolvasatnak. A t. ez. szülők és tanügy-barátok a vizsgálatokra tisztelettel meghívotnak. A jövő tanév 1894. szeptember 1-én veszi kezdetét. A z i g a z g a t ó s á g.

— **Vizsgarend.** A gyulafehérvári róm. kath. főleleml iskolában az év végi zárvizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Junius 20-án d. e. 8—12 ig az I. osztály. 21-én d. e. 8—12-ig a II. osztály. 22-én d. e. 8—12-ig a III. osztály. 23-án d. e. 8—12-ig a IV. osztály. d. n. 2—6-ig torua és énekvizsga. Vasárnap 24-én d. e. $\frac{1}{2}$ 10 órakor az irgalmas nővérek templomában hálaadó isteni tisztelet; ezután az érdemsorozatok felolvasása és a jutalmak kiosztása az elemi iskola III. osztályában. Ugy az istentiszteleten mint a zár-ünnepélyen az iskolalövendékei énekelnek. Gyulafehérvár, 1894. junis hó. A z i g a z g a t ó s á g.

— **Pályázat.** Gyergyó-Kilyénfalva róm. kath. btköz-ség, folyó évi július hó 15-ig terjedő határidővel, a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. — Évi jövedelme 1-ör 300 o. ért. forint havonta előre fizetve, 2-ör 40 terü fa, 3-ör stólaból mintegy 40 o. é. frt, 4-er miscalapítványból 1 frt 60 kr. 5-ör két határ részben 5 hold 429□ öl szántó, 6-ör kaszáló 11 hold 996□ öl. — 7-er Gazdasági épületekkel ellátott külön udvaron 2 szoba, konyha, kamara, pince, sütőház, veteményes kert kettő, válogatott gyümölcsfákkal beültetve, csűr, két istálló, szekérszín. Köteleessége: a kántori minden teendőön kívül, a 4-5-6-ik osztályu mindkét nemü tanoncokat, úgy az ismétlőket felváltva a tanítóval tanítani; a barangozást kántor és tanító közös felosztás szerint teljesítették mindig; a halottakérti barangozást fizetik pontosan családjaik. A próba ének és orgonában, július 15-én lesz, a személyes megjelenés előnyvel bír. — Püspöki kinevezés után, az állomás azonnal elfoglalandó. — Kellőleg felszerelt pályázati kérvények, alólírottához küldendők. Gyergyó-Kilyénfalván, 1894 év június 10-én. u. p. Gy.-Szentmiklós. Benkő Pál, iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** Szerdabelytt (Szebenmegyében) elhalálozás következtében üresedésbe jött kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: 300 frtnyi készpénz, ezenkívül stóla jövedelem, 13 hold földbirtok, melynek tagosítása nemsokára befejeztetik, 300□ öl házikert udvarral, 2 szoba, konyha, kamara és pincéből álló tisztességes szállás, gazdasági épület, sertésöl, 4 öl fa, melyből a tanterem is fűtendő. A földbirtok utáni adó az élvezőt terheli. Köteleességei: Iskolábani tanítás német-magyar nyelven, a kántortanítók végzése, orgonálásban jártasság. A kellőleg okmányolt folyamodványok f. évi július hó 8-ig betérjesztendők Szóts János iskolaszéki elnökhöz.

— **Pályázat.** A korondi róm. kath. segédkantortanítói állás üresedésbe jöttével pályázat hirdetik. Evi fizetése az Udvarhelymegye törvényhatóságának hivatalosan kiküldött járási főszolgabíró elnöklele alatt 1893 okt. 26-án tartott gyűléséből felvett jegyzőkönyv alapján a következő: I. Kizáró-

lag tanítói javadalmához tartozik tandíjból 50 frt. II. Kizárólag segédkantortanítóhoz stóla 25 frt. Kegyes alapítványokból kamat 2 frt. 51 kr. III. A segédkantortanítói közös javadalmakhoz tartoznak: 1) Hét és fél kal. őszi, 22 és fél kal. tavaszi szalmáskepe, pénzértékben 20-90 frt, 2) Huszonkilenc n. véka szemes gabona, pénzért. 23-20 frt, 3) Ospora (pénzfizetés) egyesektől 20-47 frt, 4) 11 vontatás failletmény, pénzértéke 4-20 frt, 5) Legeltetési és faizási jog, pénzértéke 15 frt, 6) a róm. kath. egyházközség magtárából 74 n. véka szemes törökbuza, pénzértéke 69-28 frt. 7) A megyepénztárából 7-72 frt; 8) A püspök uradalom pénztárából 50 frt, 9) A templom pénztárából 50 frt, 10) A megyei törvényhatóság határozatával Korond község pénztára annyit tartozik a kath. iskola javára fizetni, mennyit a községi tanítók részére. Ez összegből aránylag még ez évben folyósítva lesz a tanítóknak 48 frt, évi összes fizetés: 386 frt 28 kr. — Az 5. pont bővebb értelméhez járul, hogy mindeu iskolába járó gyermek után az igavonóval bíró szülők tartoznak egy-egy szán fát hozni; ami a két tanterem fűtése után fenmarad, az a tanítóé. — Van tisztességes egybenyiló két lakszoba; alatta nyári konyha és pince. Egy zsindeyes földél alatt csűr, istálló és egy pár sertésöl. A lakás előtt egy kis veteményes kert. Hetenként osztogatandó sósvizben részes. Nyárona nagy előny az ujonnan, szépen és kényelmesen berendezett kintün hatású fürdőtelep, ivásra és gyógygyőre híres borviz, a helybelieknek éven át a birtokosnak ingyen jóságából.

Köteleességei: Az egyházi funkcióknál segédkezni, mint keresztelés-, avatás-, esketés-, beteglátogatásnál stb. Szükség esetében minisztrálni, úgy a sekrestyében is megjelenni. A rábizott ismétlő s mindennapi tanköteleteket nevelve tanítani és szivnemesítő énekekben gyakorolni, azokat a templomba és körmenetekre felügyelve kísérni.

Pályázati bizonyítványok: keresztlevél, tanképesítő okmány, netán utolsó alkalmazási helyről szóló bizonyítvány. Az orgona tudásán kívül előnyére válnék a czimbalmozás is.

A pályázat határideje augusztus hó 20-ig, legtovább 31-ig. Folyamodványok alattírtához küldendők.

Korond, 1894. június hó 9.

Balás Antal, isksz. elnök.

— **Pályázat.** A gyergyó-szent-miklósi róm. kath. segédkantor és tanítói állomásra, július hó 9-ig pályázat hirdetik. Évi fizetés: 350 frt, 5 öl puha fa, 50 frt stóla; lakás: 2 szoba, konyha, kamra és pince; gazdasági épületek: csűr, istálló és faszín: tágas udvar és 800□ öl házikert. Köteleességei: a kántornak segédkezni és az iskolaszéki elnök ur által kijelölendő osztályban tanítani. A kellően felszerelt pályázati kérések, — a jelzett határidőn belül — főtisztelendő Ferenczi Károly plebános, iskolaszéki elnök urhoz nyujtandók be. A pályázati határidő közé eső, ünnep és vasárnap isteni tiszteletek alatt, a megjelent pályázókkal, kántori próbafunkciók tartatnak. Kelt Gyergyó-Szt.-Miklóson, 1894. június hó 11-én. Tódor Antal, iskolaszéki jegyző.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYORGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt